

دغدغه‌اش تربیت نسل جدید بود

خدمات دکتر حسین ضیایی به ایرانشناسی

تورج دریایی
استاد تاریخ ایران
در دانشگاه کالیفرنیا

چنین مجموعه‌ای زد.

عشق اول حسین ضیایی شیخ اشراق بود و عمده کار تحقیقی او به شناخت آثار و افکار سهروردی اختصاص داشت. برخلاف بسیاری از محققان که دوران سهروردی را دوره اوج فلسفه و تفکر ایرانی می‌دانند و دوران بعد از سهروردی را دوره رکود فلسفه و تفکر در ایران، ضیایی اما بر این باور بود که بعد از سهروردی نیز رکودی در حیطه فلسفی به وقوع نپیوسته است. به اعتقاد او این نگرش و نتیجه‌گیری اشتباه به دلیل کمبود در متون چاپ شده فلسفی از زبان‌های فارسی و عربی بود و لذا با چاپ این متون قصد داشت چنین نگرشی را تغییر دهد.

اما درباره درس‌آموزی از دکتر حسین ضیایی و تجربه دانشجویی خود در حضور ایشان باید به این مسئله اشاره کنم که او معلمی پشتیبان و دلسوز دانشجویانش بود. همواره دغدغه تربیت نسل جدید را داشت و البته خود به این هدف همت گمارد. در طول زمانی که استاد دانشگاه یوسی‌ال‌ا بود بیشترین تعداد دانشجویانی که مدرک دکتر گرفتند در رشته ایران‌شناسی بود و تقریباً همه آنها در دانشگاه‌های آمریکا و اروپا مشغول به تدریس و تحقیق هستند. یاد دارم روزی که هنوز دانشجو بودم ضیایی به من متذکر شد که «قول داده‌ام برای همه دانشجویانم کرسی تدریس بیابم.» او استادی سختگیر ولی خوش‌قلب بود و همیشه برای دانشجویانش وقت داشت. به دانشجویان نزدیک بود و با آنها همکاری می‌کرد و حتی با برخی از دانشجویان خود کتاب هم به چاپ رساند.

پیش از درگذشت حسین ضیایی، همچنان شش دانشجوی دکتر با او کار می‌کردند و دو کتاب در مجموعه سنت روشنفکری ایرانی آماده چاپ شده بود. امید این است که همتی ایجاد شود و بازمانده کارهای این استاد بزرگوار را که زود رفت، به سرانجام رساند. روحش شاد باد ■

دکتر حسین ضیایی، استاد ایران‌شناسی و اسلام‌شناسی دانشگاه یوسی‌ال‌ا در دوم شهریور مصادف با ۲۴ آگوست در لس‌آنجلس از دنیا رفت. در این نوشته کوتاه قصدم آن نیست که بگویم چه شد و بر سر او چه آوردند، تنها چند سطری می‌نویسم از تجربه دانشجویی‌ام در محضر او و خدمات علمی‌ای که دکتر ضیایی به ایران‌شناسی کرده است. حسین ضیایی نخست در دانشگاه ییل ریاضیات خواند و سپس به فلسفه اسلامی روی آورد و در دانشگاه هاروارد در محضر اساتید گرانقدری همچون محسن مهدی تلمذ کرد. از ۱۹۸۸ کار خود را به عنوان استاد دپارتمان زبان‌ها و فرهنگ‌های خاورمیانه در دانشگاه یوسی‌ال‌ا آغاز کرد و بیش از ۱۰ کتاب و ده‌ها مقاله نوشت و دو کرسی ایران‌شناسی بنا گذاشت و مقدمات تاسیس مرکز ایران‌شناسی در این دانشگاه را فراهم کرد. در مدت ۲۳ سالی که استاد این دانشگاه بود چندین کنفرانس بین‌المللی برگزار کرد و تابستان گذشته سرپرست آخرین کنفرانس بین‌المللی ایران‌شناسی آمریکا در لس‌آنجلس بود.

مهم‌ترین خدمت علمی حسین ضیایی انتشار مجموعه کتاب‌هایی تحت عنوان «سنت روشنفکران ایرانی» بود و تاکنون ۱۴ جلد از این مجموعه به چاپ رسیده است. این کتاب‌ها ترجمه متون مهمی است که ایرانیان به زبان‌های فارسی، عربی و پهلوی نوشته‌اند. به‌واقع کمتر کسی در مغرب زمین همچون ضیایی آستین بالا زده و همت کرده تا کمبود منابع و متون چاپ شده به زبان فارسی را جبران کند. حسین ضیایی به کمبود و فقر چاپی متون ایرانی به زبان‌های گوناگون واقف بود و به همین دلیل دست به چاپ